І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200 з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 58. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 26-го БЕРЕЗНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 26, 1975 No. 58. VOL. LXXXII.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ ПОЧАЛА ПЕРЕВІРКУ МАЙНА, ДІЛОВОДСТВА І ОРГАНІЗАЦІЙНОГО СТАНУ УНС

Головна Контрольна Комісія УНС. На фото (зліва): д-р Іван Скальчук, проф. д-р Богдан Гнатюк, мгр Іван Геврик, мгр Іван Винник й інж. Іван Вацук.

Джерзі Сіті. — У понеділок, 24-го березня, тут у нових приміщеннях Головної Канцелярії Українського Народного Союзу почалася перевірка майна, діловодства та організаційного стану цієї найстаршої і найбільшої української організації у вільному світі. Перевірку переводить обрана 28-ою Конвенцією УНСоюзу в травні минулого року Головна Контрольна Комісія в складі: мгр Іван Геврик (Вінніпеґ), мгр Іван Винник (Ню Йорк), проф. д-р Богдан Гнатюк (Філядельфія), інж. Іван Вацук (Детройт) та д-р Іван Скальчук (Філядельфія). Перед перевіркою в приміщеннях Головної Канцелярії, головні контролери відвідали Союзівку в Кергонксоні та познайомились наочно з її станом, а для перевірки діловодства цієї оселі залишився на ній на кілька днів проф. д-р Богдан Гнатюк. Перевірка, яка включає також видавництво, триватиме впродовж тижня і вона попереджає річні наради Головного Уряду, що мають відбутися на Союзівці в тижні від 19 до 23-го травня ц. р.

Тепер також відбувається в приміщеннях Головної Канцелярії звичайна перевірка майна і діловодства УНС, яку що кожних п'ятьшість років переводять стейтові забезпеченеві власті.

Відбуваються Окружні наради Відділів УНС в Канаді

ТОРОНТО. – Річні загальні збори Відділів УНС Торонтонської Округи відбудуться в суботу, 29-го березня ц.р о год. 7:30 вечора в залі Інституту св. Володимира при 620 Спадайна евеню. Участь у зборах повинні обов'язково взяти члени Окружної Управи, урядовці і конвенційні делеґати Відділів: Торонто — 49, 402, 407, 408, 411, 418, 432, 440, 442, 453, 469, 470, 478; Ошава — 464; Судуби — 439; Кірклед Лейк — 446; Четгем — 415; Тимминс — 456; Су Сен Мері — 426; Форд Вілляи — 441; Лондон — 460; Бретфорд — 466; Кіченер — 436; Ґвелф — 410; Сарнія — 480.

В програмі Зборів передбачено: звітування Окружної Управи, дискусія над звітами, обговорення організаційної кампанії в 1975 р., вибір нової управи і слово представників Головного Уряду. У зборах візьмуть участь головна радна УНС Текля Мороз і головний радний і обласний організатор Василь Дідюк.

СТ. КАТЕРИНС, ОНТ. — Окружний Комітет Ніяґарської Округи Відділів УНСоюзу відбуде свої загальні збори в неділю, 30-го березня ц.р. о год. 1-й по полудні в домівці Українського Національного Об'єднання при 177 Ніяґара вулиці. Участь у зборах повинні взяти: члени Окружної Управи, голови, секретарі, касири й інші урядовці та конвенційні делеґати Відділів: Торольд — 412; Ст. Кетеринс — 427, 454; Ніяґара он де Лейк — 468; Велланд — 461, Гримзбі — 451; Гамильтон — 416, 458, 462.

Крім звичайного порядку нарад, в програмі передбачено: слово представників Головного Уряду, обговорення організаційної кампанії на 1975-й рік, дискусію і вибір нової Окружної Управи. У зборах візьмуть участь головна радна УНС Текля Мороз і головний радний і обласний організатор Василь Дідюк. Теперішню президію Окружної Управи очолюють: о. Михайло Блаженко — почесний голова, Петро Дяків — голова, Єфим Омельченко — секретар і Михайло Боровський — касир.

Українські громади приготовляються до участи в посвяченні пам'ятника на могилі Дмитра Донцова

Ню Йорк. — З Комітету посвячення пам'ятника на могилі сл. п. д-ра Дмитра Донцова інформують, що вже закінчено усі праці біля пам'ятника, полагоджено формальності, узгіднено програму і повідомлено громади про урочистості.

Посвячення пам'ятника, як відомо, відбудеться в неділю, 13-го квітня ц. р., на українському православному цвинтарі св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж. Архиєрейську Службу Божу і панахиду в сослуженні духовенства (год. 10-та ранку) відправить Архиєпископ Української Православної Церкви в ЗСА Владика Марко, який довершить також чину посвячення пам'ятника. До Служби Божої співатиме хор цієї ж церкви. В програмі передбачено дві короткі доповіді над могилою, а саме, голови Проводу ОУН Ярослава Стецька і Голови Президії Світового Українського Визвольного Фронту д-ра Романа Малащука та виступ хору бандуристів при Станиці II УД УНА в Нюарку під мистецьким керівництвом О. Головацького і В. Юркевича.

Після акту посвячення, в ресторані Голлідей Інн п. Бойчука, який знаходиться в Сомервілл (дорога 22, Іст баунд) відбудеться Тризна з участю представників багатьох організацій і установ та численного громадянства. В дальшій інформації Комітету говориться, що більші громади організують на посвячення окремі автобуси і бажаючі можуть зголошуватись у місцевих Відділах ООЧСУ.

КОРОЛЬ САВДІВСЬКОЇ АРАБІЇ ФАЙСАЛЬ ЗАГИНУВ В АТЕНТАТІ

Ріял, Савдійська Арабія. Ранком 25 березня, в час започаткування мохаммеданських святкувань, на савдівсько-арабського короля Файсаля виконано замах. Король Файсаль помер від одержаних ран. Згідно з радіовими повідомленнями, замах виконав племінник короля якраз тоді, коли король Файсаль приймав святкові побажання. Він підійшов до короля і смертельно поранив його кількома револьверовими пострілами. Офіційні савдівсько-арабські чинники повідомили, що племенік короля Файсаля був умово хворий і діяв з власних спонук. Королем Савдівської Арабії проголошено молодшого брата Файсаля.

Як відомо, король Файсаль був великим прихильником ЗСА, а в арабському світі заступав інтереси арабських консервативних кіл. Коментуючи смерть Файсаля, голова Сенатської комісії зовнішніх справ сенатор Фулбрайт заявив, що його смерть — це „трагічний розвиток подій", який може мати далекойдучі наслідки для миру на Близькому Сході. Король Файсаль перебрав владу від свого хворого брата в 1964 році. Савдівська Арабія є авторитарною монархією.

ЗСА ПОЧАЛИ ПЕРЕОЦІНКУ СВОЄІ ПОЛІТИКИ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Вашингтон. — Звідомлення державного секретаря Г. Кіссінджера з його заходів допровадити до погодження між Ізраїлем та Єгиптом і невдача його місії на Близькому Сході зумовили рішення президента Форда доручити зробити переоцінку всієї дотеперішньої американської політики на Близькому Сході. З офіційних і неофіційних американських повідомлень виходить, що вина за неуспіх Г. Кіссінджера падає тільки на Ізраїль. З цих міркувань поширилися навіть поголоски, що уряд ЗСА зменшить висоту допомоги для Ізраїля. Згідно з формальним повідомленням речника Державного департаменту Роберта Андерсона, президент Форд доручив перевести переоцінку всіх аспектів американської зовнішньої політики на Близькому Сході, включно з питанням допомоги та її розмірів для Ізраїля, який фактично є цілком залежний від такої допомоги, що передбачена на 2 більйони долярів, починаючи з 1 липня цього року.

Перед полуднем 24 березня Г. Кіссінджер докладно поінформував лідерів Конґресу про свої заходи на Близькому Сході і про стан там під сучасну пору, не скриваючи, як повідомляють, свого розчарування щодо настанови ізраїльського уряду. Після полудня того ж дня він складав свідчення перед Сенатською комісією для зовнішніх справ. Із заяв президента Форда і Г. Кіссінджера можна зробити висновок, що американський уряд тепер активно підтримає заходи, щоб в найкоротшому часі скликати женевську конференцію, яка займеться лагодженням близько-східнього конфлікту.

Повідомлення про таку реакцію в ЗСА викликали дуже сильне враження в Ізраїлі. Ізраїльські чинники критикують Кіссінджера за те, що він, мовляв, безпідставно склав всю вину за невдачу у переговорах на Ізраїль, хоча, в опінії Ізраїля, фактично вину несе єгипетський уряд, який не поступився в справі питання закінчення стану війни з Ізраїлем. Одночасно в Ізраїлі побоюються, що ЗСА можуть застосувати економічну форму натиску на Ізраїль, обмежуючи приобіцяну фінансову допомогу. Не зважаючи на п побоювання, ізраїльське суспільство і всі політичні партії солідарно підтримують уряд у його відмові поступитися єгипетським вимогам. Ізраїльський парлямент навіть схвалив одноголосно формальну резолюцію, в якій стверджує, що вину за невдачу в переговорах несе Єгипет і що Ізраїль заінтересований і далі в тому, щоб забезпечити на Близькому Сході справедливий мир. Ізраїльський през'єр Рабін підтвердив, що допомога ЗСА для Ізраїля має вітальне значення і є „центральним фактором", але коли йдеться „про нашу долю", то її „ми вирішуємо самі, відповідно до нашої власної розсудливої і незалежної оцінки".

СССР і Франція вимагають звільнення всіх арабських земель

Якраз так склалося, що в Москві опубліковано спільний совєтсько-французький комунікат у зв'язку з перебуванням в СССР французького прем'єра Жака Шірака,в якому СССР і Франція зайняли поновно становище до ситуації на Близькому Сході. У кінцевому комунікаті говориться, що уряди Франції та СССР переконані, що тривалий мир на Близькому Сході можливий тільки при передумові, коли Ізраїль звільнить всі арабські території, захоплені у війні 1967 року і коли будуть повністю забезпечені суверенні права палестинського народу у незалежній палестинській державі.

Громада в Йонкерсі відзначила роковини смерти ген. Шухевича

Йонкерс (Б. Т.). — В неділю, 23 березня, тут відзначено роковини геройської смерти Головного Командира УПА ген. Тараса Чупринки - Романа Шухевича. Молодечі організації Пласт і СУМА взяли організовану участь у Богослуженні та панахиді разом з ветеранами УПА та ветеранами 1-ої Української Дивізії УНА. Місцевий парох о. прелат В. Федащ виголосив відповідну до нагоди проповідь. Під час Богослуження і панахиди співав церковний хор, диригентом якого є д-р Олег Сохан. У святковій академії, яка відбулась того ж дня в домі СУМА, виступала група Пласту, з якою пані Люба Сохан підготовила настроєві пісні та рецитації при символічній ватрі. Група СУМА під проводом пані Марії Кіцюк репрезентувала себе збірною рецитацією. Панна Оля Шкафаровська рецитувала складну поезію М. Боєслава: „Хай путь спасення Вам". Пані З. Лавришко - Бундзяк відспівала три пісні. Атракцією академії була група бандуристів і хору Станиці 1-ої Української Дивізії УНА в Нюарку під диригентурою О. Головацького. Доповідь про геройську постать ген. Шухевича - Чупринки виголосив мгр Л. Кокодинський.

Підготовою академії трудився Комітет, зложений з молодечих і громадських організацій міста Йонкерсу під головуванням Мирослава Климка.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗАСУДЖУЄ НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ В СССР

Вашингтон. — В рамках Публічної інформаційної серії Бюра публічних справ Державного Департаменту опубліковано з датою 10 січня цього року повідомлення про становище уряду ЗСА до справи порушування прав людини і совєтської політики в Україні. Повний текст цього повідомлення в українському перекладі і англійському оригіналі звучать:

ПРАВА ЛЮДИНИ І СОВЄТСЬКА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Уряд ЗСА традиційно засуджував переслідування національних меншостей і здавлювання основних людських свобод. Ми гостро осуджуємо натиски, стосовані совєтським урядом з метою обмежити національні, релігійні і культурні свободи осіб груп у Совєтському Союзі.

Арешти дисидентів в Україні є, як видно, спрямовані проти оборонців збільшеної української національної ідентичности. Ми свідомі від деякого часу трагічних ситуацій, коли йдеться про таких загальновідомих українців як Валентин Мороз, Леонід Плющ і інших і ми засудили їхні арешти як порушення принципів, визначених у Загальній Декларації Прав Людини.

Хоч совєтський уряд не признає права інших урядів інтервеніювати офіційно в користь совєтських громадян, обвинувачених за порушення совєтських законів, ми дискутували питання прав людини з совєтськими урядовими чинниками при багатьох нагодах. Публічне затривоження, виявлене організаціями і видатними особистостями в З'єднаних Стейтах, може у великій мірі зміцнити ці юрядов заходи.

На майбутнє, ми переконані, що поширення і покращання відносин між З'єднаними Стейтами і Совєтським Союзом створить найбільш задовільні рамки, в яких традиційні американські погляди на права людини можна буде найефективніше доводити до відома совєтських урядових чинників.

HUMAN RIGHTS AND SOVIET POLICIES IN THE UKRAINE

The US Government has traditionally condemned the persecution of minorities and the suppression of fundamental human freedoms. We strongly disapprove of pressures exerted by the Soviet Government aimed at restricting the national, religious and cultural freedom of individuals and groups in the Soviet Union.

The arrests of dissident figures in the Ukraine appear directed against advocates of an enhanced Ukrainian national identity. We have been aware of the tragic situations of such well-known Ukrainians as Valentyn Moroz, Leonid Plyushch and others for some time and have condemned their arrests as violations of the principles outlined in the Universal Declaration of Human Rights.

Although the Soviet Government does not recognize a foreign government's right to intercede officially on behalf of Soviet citizens accused of violating Soviet laws, we have discussed the question of human freedoms with Soviet authorities on numerous occasions. Public concern lawfully manifested by organizations and prominent personalities in the United States can importantly complement these governmental efforts.

For the future, we are convinced that an expanding and improving relationship between the United States and the Soviet Union will provide the most reliable framework within which traditional American views on human rights can be most effectively communicated to Soviet authorities.

АМЕРИКАНСЬКІ ІНТЕЛЕКТУАЛІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ ІНТЕРВЕНЦІЇ В СПРАВІ В. МОРОЗА

Ню Йорк. — У висліді заходів Комітету Оборони Совєтських Політичних В'язнів ряд американських письменників, літературних критиків, видавців і артистів звернулися із спільним апелем до тринадцяти американських сенаторів з просьбою виступити в захист в'язнених в СССР Валентина Мороза і Владиміра Буковського, стан здоров'я яких дуже важкий. Заклик в їхній обороні до сенаторів підписали письменники: Норман Мейлер, Клайв Барнс, Патріція Барнс, Едвард Албі і Роберт Масі, актори Джералдина Фітцджералд і Джоел Грей, театральний директор Гаролд Принс, Кларенс Бравн з Принстонського університету, Роберт Бернстейн, президент Видавництва Рандом, і Ричард Готліб, президент Видавництва Кнопф.

В апелі говориться, що сенатори, які небавом мають виїхати у відвідини до СССР, повинні там на місці підняти питання порушування совєтською владою основних прав людини. Зокрема автори петиції просять підняти справу арештованих і в'язнених від довгих років Валентина Мороза і Владиміра Буковського, які по геройськи ставлять спротив брутальній поведінці з ними тюремних властей і своєю поведінкою доказали посвяту і відданість справі прав людини.

КАМПАНІЯ НА ЗАХИСТ МОРОЗА РОЗГОРТАЄТЬСЯ ПО ВСІЙ КРАЇНІ

Вашингтон. — Нова широка й інтенсивна кампанія на захист ув'язненого українського історика Валентина Мороза, яку започатковано першого березня, протягом останнього тижня набрала всекрайового характеру. За повідомленням вашингтонського бюра Комітет Оборони Валентина Мороза, афіші, які закликають американців до оборонної акції, розвішені тепер по всіх більших і менших містах українського поселення — від Бостону на сході до Сан Дієго на заході. Майже ввесь десятитисячний перший наклад афішів розійшовся, сказав представник Комітету Андрій Міхняк, і цими днями буде зроблено ще один наклад. Ці афіші великого формату закликають американців телефонувати на безкоштовне число вашингтонського бюра Комітету, де магнетофонний запис подає докладніші інформації про Мороза, про оборонну акцію, і закликає їх звернутися у справі Мороза до своїх конгресменів, сенаторів, голів комісій закордонних справ обох палат, до державного секретаря Кіссінджера і президента Форда, як також подається адресу Комітету для одержання дальших інформацій.

Як повідомив представник Комітету, бюро щодня одержує приблизно 300 міжміських телефонів та яких 150 з околиці Вашингтону. В самому Вашингтоні розвішено яких 600 афішів, зосереджених головно в районах Конґресу, Білого Дому, Державноог Департаменту і совєтського посольства.

Ці афіші, сказав представник, мають певний вплив, як у здобутті підтримки американців для оборонної акції, так і на самих конґресменів. Під час зустрічі з одним законодавцем з Каліфорнії, він зауважив, говорячи про афіші: „Де не глянеш, а там афіша Мороза".

Члени Комітету Оборони Валентина Мороза, Ірка Максимюк (зліва) і Оля Добуш вивішують афіші Мороза напроти совєтського посольства у Вашинґтоні.

Метою цієї всекрайової кампанії, сказав представник Комітету, є сприяти зусиллям домогтися розгляду й схвалення резолюцій в справі Валентина Мороза в комісіях закордонних справ у Палаті Репрезентантів і в Сенаті. Комітет закликає українців писати в цій справі до голів цих комісій:

Sen. John J. Sparkman
Chairman, Foreign Relations Committee, U.S. Senate
Washington, D. C. 20510.

Rep. Thomas E. Morgan
Chairman
Foreign Affairs Committee
U.S. House of Representatives
Washington. D. C. 20515.

Комітет Оборони Валентина Мороза при цьому також повідомив, що в зв'язку з Міжнародним Роком Жінки жіночі члени Комітету 8-го березня почали роздавати летючки в справі українських жінок - політв'язнів перед совєтським посольством у Вашинґтоні.

Конґрес проголосував 3.7 більйона долярів на закордонну допомогу

Вашингтон. — Обидві Палати Конґресу у понеділок, 24 березня, проголосували компромісовий законопроєкт, який пропонує призначити 3.7 більйона долярів на закордонну допомогу на поточний фіскальний рік, який кінчиться 30 червня ц.р Хоча проголосована сума є на 2.3 більйона долярів менша ніж вимагав Білий Дім, то деякі дорадники президента Джералда Форда натякнули, що він може погодитися на цей законопроєкт. Із загальної суми 3.7 більйона долярів, 2.5 більйона мали б бути призначені на військову і економічну допомогу для „приязних держав", наприклад, Ізраїль і арабські країни мали б одержати 652 мільйони долярів, 440 мільйонів призначено на післявоєнну відбудову в Індокитаї, а для Корпусу Миру, на допомогу для втікачів і для міжнародних фінансових інституцій призначено 845 мільйонів долярів.

Корнельський Університет плянує „Вечір із українцями"

Ітака, Н. И. (Адріяна А. Тимяк). — Українська Студентська Громада при Корнельському університеті в Ітака, Н. И., спільно із Інтернаціональним Клюбом Корнельського університету плянують культурну імпрезу: „Вечір з українцями", що має відбутись в суботу, 5 квітня ц. р., в приміщеннях університету. Програмою зайнялись програмовий директор О. Косенко та голова громади Андрій Цегельський. Їм пощастило приготовити багату програму та запросити визначні мистецькі групи, професійні і аматорські, які забезпечать високий рівень та успіх тієї імпрези.

Вечірня програма почнеться бенкетом на університеті, під час якого подаватимуть виключно українські страви: борщ, голубці, вареники, пиріженьки тощо. Під час бенкету співатиме Володимир Старосольський і виступить танцювальний ансамбль українських козаків при акомпаніменті Олександра Косенка. Крім цього, студенти приготовляють виставку українського народного мистецтва.

Головну мистецьку програму започаткує виступ знаної танцювальної групи „Чайка" із Торонта під проводом Ярослава Клюна, яка виконає ряд танців. Відтак виступить славна танцювальна група Романа і Левка Строцьких, що до неї входитимуть також Маркіян Комічак, Андрій Цегельський та Роксоляна Бабюк. Крім цього, будуть виступати танцюристи із Рочестеру „Черемош" під мистецьким керівництвом О. Гензи, та танцювальний ансамбль „Українські Козаки". Як відомо, група Строцьких минулого року здобула світовий розголос своїм успішним виступом у „Радіо Сити Гол". У програму включено виступ нашого молодого та надійного бандуриста Маркіяна Комічака і акомпаніямент 15-ти членної оркестри із Корнел.

Вже від декількох років численно мала Українська Студентська Громада в престижевому університеті Корнел організує різні українські імпрези та вистави. Цього року управа Громади рішила ще з більшим розмахом відзначити „Вечір із українцями" і до повного успіху потрібно ще, щоб численно завітали українські гості, зокрема із сусідніх Рочестеру, Сиракюз, Бофало чи Керґонксону. За дальшими інформаціями телефонувати до членів Студентської Громади: (607) 256-6131 або на (607) 273-8359.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Жалюгідна невдача

До багатьох неуспіхів американської зовнішньої політики треба додати ще один черговий неуспіх — цим разом на дуже невральгічному пункті для ЗСА і західнього світу — на Близькому Сході. Не зважаючи на кількатижневі зусилля державного секретаря Генрі Кіссінджера допровадити до погодження між Єгиптом та Ізраїлем, як першої передумови для забезпечення на Близькому Сході тривалого миру, його місія не увінчалася успіхом і він мусів покинути Близький Схід у ситуації гіршій від тієї, яку застав.

Із заяв самого Кіссінджера та єгипетського міністра закордонних справ можна зробити висновок, що ніяких виглядів на відновлення подібних переговорів з американським посередництвом між Єгиптом та Ізраїлем немає. Справа арабсько - ізраїльського конфлікту буде перенесена на женевську конференцію, яку спільно очолюють ЗСА та СССР і де ще важче буде досягнути будь-якого погодження.

Невдачу Г. Кіссінджера зумовила фактично, за його ж словами, „короткозорість" і „негнучкість" ізраїльських політиків, які відкинули відносно примирливі пропозиції єгипетського уряду. Ніякі запевнювання, ні гарантії, ні врешті натиск з боку ЗСА, нічого не допомогли. Ізраїльський уряд відмовився визнати ефективність американських гарантій, надіючися на власні сили. Не виключене, що в цьому заважили останні події в Камбоджі та Південному В'єтнамі, які є перед катастрофою у зв'язку з цим, що ЗСА перестали давати їм потрібну військову допомогу. Непоступлива позиція Ізраїля створила, однак, важку ситуацію для єгипетського уряду, а зокрема для президента Анвара ель-Садата, який зі свого боку багато зробив, щоб якимсь чином допровадити до погодження в обличчі гострого спротиву радикальних арабських кіл. Не приходиться, отже, дивуватися тому, що Сирія і Палестинська Визвольна Організація відверто висловили радість з провалу єгипетсько - ізраїльських переговорів.

Неуспіх Кіссінджера і ЗСА на Близькому Сході з радістю зустріли в Москві. Совєтський уряд не скривав свого невдоволення початковими досягненнями американського державного секретаря у його заходах погодити Ізраїль з арабським світом. Для СССР всяке замирення на Близькому Сході — річ цілком небажана, бо зміцнює впливи і престиж ЗСА і послаблює в такій же мірі СССР. Було б справді чималою трагедією, коли б у висліді цієї невдачі Г. Кіссінджера прийшло до поновного „похолодніння" у взаєминах між ЗСА та Єгиптом, державою, яка займає ключову позицію на Близькому Сході. Ледве чи надмірна „твердість" Ізраїля і невміння знайти компромісову розв'язку на шляху погодження з Єгиптом причиниться до зміцнення, зглядно забезпечення ізраїльських позицій. Ці позиції були б краще забезпечені, коли б дійшло було до порозуміння з Єгиптом, бо це створило б сильнішу базу для Ізраїля на женевській конференції, де має вирішуватися ввесь комплекс близько - східніх проблем.

Гірше хунти...

Минулої п'ятниці, 21-го березня, Лявра Альєнде Паскаль, сестра колишнього марксистського президента Чіле Сальвадора Альєнде, та 94 інші політичні в'язні були звільнені військовим урядом тієї південноамериканської країни і відлетіли до Мехіко. Висідаючи з літака на летовищі в Мехіко Ситі, ці 95 осіб явно виявили свої політичні переконання, бо відспівали комуністичний „Інтернаціонал". Про їхні переконання знала військова хунта перед тим, заки рішила звільнити їх, але все одно звільнила і дозволила виїхати з Чіле.

Цей факт вказує на те, що хоча проти військового уряду Чіле можна мати дуже серйозні застереження, бо він зліквідував демократичну систему в тій південноамериканській країні, встановив диктатуру правих кіл і нарушує громадянські права чілійців, то у питанні політичних в'язнів ця диктаторська хунта виявилася більш гуманною, ніж Совєтський Союз, Куба та інші комуністичні країни. Звільненням сестри Сальвадора Альєнде та 94-ох інших політичних в'язнів військовий уряд вказав, що плянує дотриматися обіцянок, даних минулого року провідником хунти генералом Авґустом Піночетом Уґарте та іншими речниками уряду, що хунта дозволить на виїзд із Чіле всім політичним в'язням, „крім кількох найбільш небезпечних". Вже раніше хунта звільнила з тюрми і дозволила виїхати з країни кільком найближчим дорадникам марксиста Сальвадора Альєнде, наприклад, до Мехіко ще у вересні минулого року прибув колишній міністер оборони Орляндо Летельєр.

Звільнення Ляври Альєнде Паскаль та майже однієї сотні інших політичних в'язнів диктаторським військовим урядом Чіле насуває логічний запит: чому Совєтський Союз, який в Об'єднаних Націях і на інших форумах завжди закидає хунті, що вона заперечує людські права і знущається над політичними в'язнями, не піде за прикладом Чіле та не звільнить із концентраційних таборів, в'язниць та закладів для умовохворих своїх політичних в'язнів: Валентина Мороза, Юрія Шухевича, Леоніда Плюща, Ніну Строкату - Караванську, Надію Світличну - Шумук та тисячі інших, не тільки українців, та не дасть їм права на вільний виїзд із СССР? Якщо диктатори в Кремлі критикують чілійську хунту за „погане трактування політичних в'язнів", то раніше повинні поглянути на жахливу ситуацію в своєму Совєтському Союзі, в якому не те що не звільняють навіть важко хворих політичних в'язнів, а навпаки, стараються знищити їх фізично та духово.

Відбулася зустріч партійних лідерів совєтського бльоку

Будапешт. — При нагоді XI з'їзду Угорської Соціялістичної Робітничої партії (назва угорської компартії), на якому були присутні лідери компартій окремих країн совєтського бльоку, тут відбулася, — як поінформувала „Правда" з 20 березня, — нарада цих лідерів з участю Л. Брежнєва. Крім нього, на нараді ще були: генеральний секретар ЦК Компартії Чехо-Словаччини Г. Гусак, перший секретар Польської Об'єднаної Робітничої партії Е. Ґєрик, перший секретар Болгарської Комуністичної партії Т. Живков, перший секретар Угорської Соціялістичної Робітничої партії Я. Кадар та перший секретар ЦК Соціялістичної Єдиної партії Німеччини Е. Гонеккер.

СОВЄТСЬКА РЕПАТРІЯЦІЯ ПІД БРИТІЙСЬКИМИ БАГНЕТАМИ

(О. Т.). — Цього року минає тридцять років від закінчення Другої світової війни, що принесла багато змін на цій нашій землі та й спричинила великі знищення у глобальному значенні, бо її жертвою впали мільйони людей. Правда, кожна війна приносить знищення і жертви і напевно, відзначаючи це тридцятиріччя, уряди і народи віддадуть честь усім тим жертвам, що склали своє життя в цій найбільшій із світових воєн, що захопила майже всі народи і всі континенти.

Але ніхто, а може тільки дехто і не голосно, згадає про ту трагедію, що сталась вже після закінчення війни і що її відважний Олександер Солженіцин у своїй книзі „Архіпелаґ ГУЛаґ" назвав „останньою таємницею". Мова про насильну репатріяцію понад двох мільйонів винних і невинних у воєнних діях людей до Совєтського Союзу.

Перед кількома місяцями вийшла в Англії книжка лорда Ніколаса Бетгелла під назвою „Останній секрет; насильна репатріяція до Росії" (Nicholos Bethell: The Last Secret"), що на основі документів, які були дотепер недоступні, та на основі дослідів і розмов з учасниками цієї репатріяційної акції, показує всю глибину трагедії, що була вислідом забріхання і крутійства західніх політиків у відношенні до Совєтського Союзу, бажаючи втримати його співпрацю для повалення нацизму.

Солженіцин у згаданій книзі назвав Рузвелта і Черчілла просто кримінальними злочинцями, які без великої застанови підписали договір, у висліді якого віддали на певну смерть понад два мільйони людей, в головній масі неповинних жертв війни. Бо правна основа для тієї трагедії була заложена у таємному договорі трьох „договірників" Рузвелта, Черчілла і Сталіна у Ялті в лютому 1945 року.

Цей договір, між іншим, вимагав, щоб окупаційні військові сили всіх договірних сторін подбали про те, щоб всі колишні совєтські громадяни в якнайкоротшому часі були перетранспортовані до Совєтського Союзу. Для тих, хто підписував цей таємний договір (крім, розуміється, Сталіна), та й взагалі для Західнього світу, ця вимога совєтського уряду могла бути малозрозумілою, ба навіть ознакою турботи уряду за своїх громадян. Розуміли, проте, її добре всі ті, до яких вона відносилась (якщо знали про неї) та й розуміє її тепер увесь світ. Між тими, що їх включала ця вимога договору, були сотні тисяч українських втікачів, які воліли воєнні важкі переживання з бомбардуваннями, важкою працею у фабриках і підфронтових зонах, ніж залишатись під большевицьким режимом.

У вступному слові до книги Бетгелла відомий інтерпретатор останньої світової війни Г'ю Тревор - Ропер каже, що співпраця західніх альянтів із совєтським режимом була вимушена подіями війни. Але на Заході, де публічна опінія стоїть на першому пляні, цю співпрацю намагалися підтримати сильною пропаґандою, що насвітлювала великі терпіння і героїчну боротьбу совєтських народів, та мала викликати симпатії населення Західніх держав для совєтського режиму.

Ця пропаґанда уможливила Совєтському Союзові здобути велику матеріяльну допомогу від Заходу, втримати кривавий поліційний режим у своїй країні і повести зрадницьку політику у відношенні до Заходу, вислідом чого в першу чергу була насильна окупація і поневолення таких країн, як Польща, Чехо - Словаччина, Румунія, Мадярщина й інші.

Книжка Бетгелла починається від перших акцій англо - американської висадки в Европі в травні 1944 року. Західня розвідка принесла звідомлення, що при будові атлантійської оборонної лінії по німецькому боці працює багато тисяч совєтських полонених. Ці полонені часто самі голосилися на працю, щоб поправити своє становище в таборах полонених, де їм загрожувала голодна смерть. Після англо-американської висадки й опісля на території Франції виявилось, що тисячі совєтських громадян, чи просто еміґрантів живе і працює на теренах Франції. Що з ними робити? Спершу англійці перевозили їх всіх на терен Англії до таборів. Совєтський Союз зажадав, щоб усіх їх перевезти якнайскорше до Совєтського Союзу. Ця вимога зустрілась із спротивом полонених, які знали, що їх повернення „на родіну" рівнозначне зі смертю.

Але англійський уряд не бажав входити в непорозуміння з совєтським урядом. Англійці думали, що, затримуючи совєтських полонених, дадуть нагоду Сталінові помститися на англійських полонених, що перебували в таборах у Східній Европі і напевно попадуть в совєтські руки. Автор Бетгелл докладно подає всю кореспонденцію і розмови між урядами обидвох держав, включно до листування міністрів закордонних справ у цій справі.

Міністер закордонних справ Іден просто сказав: „Ці люди мусять повернутися до Совєтського Союзу. Що ми з ними зробимо!" Черчілл виказав більше симпатії, що її повинні б були мати вишколені роками демократичного правління західні дипломати, заявляючи, що справу передасть до полагодження парляменту. Та не зважаючи на всі ці заяви, совєтський уряд обстоював твердо вимогу про повернення кожного совєтського громадянина.

Перші транспорти з Англії — це перші початки великої трагедії. Поворотці підрізували собі шиї, кидались із кораблів у море, пробували способів, щоби врятувати себе від насильної репатріяції. Але вони були безсильні: проти них стояв переможний Совєтський Союз і альянти, які точно виконували приписи договору, навіть вживали для цього насилля над поворотцями. Як рапортували офіцери-конвоїри, трактування поворотців совєтськими органами влади були нелюдські. Тих, яким закидали колябораціо з Німеччиною, зразу розстрілювали, інших ізолювали і відсилали у табори.

Найдокладніше описує

(Закінчення на стор. 4-ій)

М. Л-ий

„ДАЙОШ МАДЕЙРУ"!..

Інформаційне бюро в Лісбоні потвердило, що португальський уряд розглядає справу признання для СССР бази для торговельної фльоти на острові Мадейра на Атлантійському океані. Деякі совєтські кораблі, як загально відомо, це насправді кораблі для розвідки, себто для шпигунства. База на Мадейрі дасть совєтам знаменитий обсерваційний причілок, так сказати, під самим носом стратегічно важливої Ґібральтарської протоки, західніх воріт на Середземне море.

З Мадейри зможуть теж совєти добре обсервувати Азорські острови, на яких ЗСА мають наливну базу для своїх джетів. На Азорах американські джети брали оливу, як перевозили тяжку зброю для Ізраїлю.

Тепер заходить питання, чи Португалія, яка уже стала малощо не колонією совєтів, схоче й далі бути згідною, щоб на Азорах була база ЗСА. Як звичайно, колишній прем'єр Спіноля розчарувався щодо свого власного твору, а тепер після невдалого перевороту втік до Еспанії і вже дістав від Бразилії право азилю. Там могтиме із колишнім прем'єром Каетано, якого повалив, роздумувати над незавидною долею Португалії.

Генеральний секретар НАТО, Люнс, заявив про події в Португалії: „Ми слідкуємо за розвитком цілої справи... із серйозним побоюванням".

Цікава історія того острова, на якому коротав своє життя останній цісар Австро - Угорської монархії Карло І після розвалу Габсбурзької монархії. Він помер там 1922-го року. Заслала його в 1918 році переможна Антанта. Володів він від 1916-го року, після смерти Франца Йосифа І.

Мадейра, яких 500 миль на південний захід від Португалії і 350 миль від Північної Африки, це особливо цікаве явище з горами на 6.000 стіп заввишки, узбіччя яких опадають простопадно в океан у найглибшому на світі місці. Острів усього на 35 миль довгий, 13 миль широкий, простором 300 квадратових миль, не має пляжу, лише скелясті береги, вкриті чорними кругляками-камінцями — пам'яткою вигаслого вулкану. Коли день не мрячний і світить сонце, можете заглянути у цей кратер вигаслого вулкану, у стіп якого, яких 3000 стіп внизу, притулилося маленьке село.

Кратер цей зветься Кураль да Фреірас, що в точному перекладі значить „загорода монахинь" а ця назва — це пам'ятка з прадавніх часів, коли мешканці острова мусіли скривати у кратері своїх жінок від нападів піратів. Коли цей острів відкупили два капітани корабля в 1419-му році, він був вкритий лісами, що й піддало гадку назвати його Мадейра, себто ліс, дерева.

Щоб землю можна було управляти, перші мешканці підпалили ліс і вогонь горів, мовляв, цілих сім років. Сьогодні острівець врожайний субтропічний рай. Росте там сім родів орхідей, є ще на вимертю т. зв. змієне дерево, яке росте й тисячу літ, гібіски, поансетії й інші. Найважливіші овочі це банани, грушка авокадо, жовткове яблуко, смачне, дуже гарне з вигляду.

На висоті 1500 стіп ростуть еспанські їстивні каштани. Всі риби смачні, це найголовніший харч населення. Цікава чорна риба, в'юнка, наче вуж, що зветься „еспада" — шпада, із зловісними очима. Живе у глибинах на 5.000 стіп. Коли зварена, то білісінька й соковита. Хто не любить риби, може зайти до гірського сільського ресторану недалеко столиці Фуналю, там дістане смаженого на патичку волового м'яса, з печеною кукурудзою, солодкою бараболею, салатою, ананасом, за розмірно невеликі гроші.

Із 300.000 мешканців Мадейри це понайбільше хлібороби, що живуть скромно, але вдоволено. Їх маленькі села, а навіть окремі хати, попритулювалися на штучних терасах узгір'їв, зрошуваних водою, яку скеровують туди каналами і кам'яними ринвами, що працюють на основі принципу тяжіння.

Найголовніша галузь домашнього промислу це вишивки і плетені вироби. У столиці острова Фунчалі можна зустріти ще вози, запряжені волами, але є і таксівки. Недалеко Фунчалі є летовище для джетів.

* На Мадейрі відбувалася ціла акція „Синьої фльоти", цікавої пригодницької повісти Заліґера, яку переклав на українську мову редактор „Діла" д-р Михайло Лозинський, і яка появилася була друком у книжковій бібліотеці „Діла" перед Першою Світовою війною. Цю повість можна ще дістати в книгарні „Свободи". (М. Л-ий)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ МИ ПОСТАВИМО ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ГОЛОДУ?

Кожен нарід, кожна нація, а в тім числі і ми, українці, вміємо вшановувати наших великих і визначних людей, відзначати річниці історичних подій різними торжествами: академіями, святами, різними імпрезами тощо. І це все добре, але разом з тим і скоро проминальне та після цього всього залишає по собі лише одну згадку.

Є, проте, такі події, які заслуговують, не лише на те, щоб їх відзначати раз у рік, але щоб вони пригадували нам, щоденно, щохвилини, нам, українцям, і всьому світові, про ту страшну подію, яку вчинив большевицько-комуністичний режим над безборонним українським народом понад сорок років тому.

Цією подією є великий штучний голод 1932-33 років.

Ця подія викликує в нас і по сьогодні невимовний біль по тих 7-ми мільйонах жертв, які неповинно пішли в могилу з волі московського большевизму.

Напрошується питання: чи ми, українці, яких на терені ЗСА налічується коло одного мільйона осіб, не спроможемося у вільному світі поставити величавий пам'ятник в пошану жертвам голоду?

Багато з нас, які бачили і переживали той жах, або ті, з нас, що втратили в голод своїх найближчих, охоче відгукнуться на цей заклик і його підтримають.

Тепер, а не пізніше, ще є час на це, коли ще живі свідки того страшного геноциду, що його вчинила Москва над українським народом, можна піднімати питання поставлення пам'ятника, бо відкладати надалі була б марна річ, бо згодом все піде в забуття, не залишивши по собі тривкого спогаду про ту страшну трагедію нашого народу.

Піднімаючи це питання на сторінках „Свободи", сподіваюся, що моїм „голосом читача" і насвітленням цієї події спонукаю інших відгукнутися і ми в недалекому майбутньому започаткуємо посилену акцію побудови пам'ятника жертвам голоду в одному з великих міст нашого американського поселення.

К. Степовий

Нюарк, Н. Дж.

ПРО СЛОВО „ЗАКЛЮЧНИЙ"

У нашій усній та письмовій мові досить широко вживається слово „заключний". Найчастіше знаходимо його в таких висловах, як „заключне слово", „заключна точка" тощо. Перевіряючи словники, як „радянські", так і давніше видані, можна легко переконатися, що в українській мові нема зовсім дієслова „заключати". Хоч це слово й було вживане колись на наших західніх землях, воно чистої води росіянізм (русицизм, русизм). Це стверджено в „Словнику слів, в літературній мові не вживаних" І. Огієнка (Львів 1934, перевидання — Ню Йорк 1974). Не знаходимо цього слова ані у словниках Уманця і Спілки (1893), Б. Грінченка (1908) і Г. Голоскевича (1930), ані в найбільших „радянських" словниках, таких як хоч би „Словник української мови" (Київ 1972).

З вищесказаного виходить логічно, що коли нема в нашій літературній мові дієслова „заключати", то не може бути і від нього утвореного прикметника — „заключний". Значить, це слово є також росіянізм і його треба виполювати з нашого мововжитку. Нема його в жадному із угорі згаданих „дорадянських" словників, а „Словник української мови", де воно подане, ілюструє його тільки цитатою з „радянської" літератури.

Так, отже, обминаймо слово „заключний", як небажаний росіянізм. Заступити його легко можемо, як до потреби, словами: кінцевий, прикінцевий, завершальний, завершувальний, остаточний, останній. Ось приклади: остаточний баланс, прикінцеве слово, кінцева (чи остання) точка програми.

А. Вовк

Редінґ, Па.

ЧИ ЖУРНАЛІСТИ НАЛЕЖАТЬ ДО КУЛЬТУРОТВОРЦІВ?

Рада у справах культури при Секретаріяті СКВУ придумала оприлюднити довідник „Українські культуротворці та діячі культури у вільному світі". В повідомленні до преси читається, що нарицаєма Рада зачислили до них м. ін.: писанкарок, вишивальниць, керамісток і фотографів, але... „забула на смерть" згадати про журналістів (ок)! Невже їй невідомо, що наші журналісти продовж 150 років існування української преси були не тільки робітниками пера, фахівцями у своїй ділянці, але ревно апостолували українство, з посвятою й подивугідною ідейністю, працювали день і ніч, щоб заспокоїти отой голод на свою рідну газету!

Історія нашої вільної преси свідчить, що наші журналісти були і є одержимі вірою у місійне післанництво української вільної преси. Вони були і є часто не тільки журналістами, але й письменниками, літераторо, — і театрознавцями, культурниками, громадськими й політичними діячами, будівничими українського життя у всіх ділянках.

Українська культура завдячує дуже багато нашій пресі, але... наші журналісти не удостоїлися чести бути зачисленими до наших культуротворців і діячів культури. Підозрюю, що Рада у справах культури направить цю кривду для наших журналістів, хоч би з цього приводу, що їхні ряди в останніх часах збільшилися нашими журналістками, які в недалекому майбутньому заведуть „матріярхат" у нашій пресі!

Іван Дурбак

Трой, Н. Й.

Григорій Костюк

ОБРАЗОТВОРЕЦЬ „ВРЕМЕНІ ЛЮТОГО"

(До 70-річчя життя й 50-річчя літературної діяльности Уласа Самчука)

(7)

Оті часті балі інженерів чи бизнесменів, що їх описує автор переважно в гротескно-жартівливому тоні, це ж не що інше, як вияв дитячого віку утвердження на новій землі цього здібного прошарку нашої спільноти. І нічого дивного й обурливого нема в тому, що їм часом хочеться показати всім свої найкраще виглянцовані черевики. Але всі ці ніби дрібні і другорядні деталі творять такий барвистий „кольор льокаль", що без них не можна собі уявити живий образ новітніх поселенців Канади. Але в цілій сюжетній канві роману ці деталі, ці навмисні людські слабощі, грають допоміжну, контрастово-тіневу ролю в основному ідейно-мистецькому звучанні роману. А цей аспект основного звучання розгортається в романі у трьох рівнобіжних плянах.

Перший — почуття глибокої рани, несправедливости і трагізму в минулому, що його несуть у собі майже всі, принаймні головні, герої роману.

Другий — плян мужнього життєтворчого ствердження буття, прояв будівничої снаги та зріст свідомости і культури в сучасному.

Третій — прояви „мементо морі" минулого трагічного часу — просмики агентурних суб'єктів комуністичної деспотії серед українських поселенців у Канаді.

Кілька прикладів до цієї ніби абстрактної схеми.

Придивімся до центрального героя роману Павла, сина вчителя з Харкова. Тяжкі дороги привели цього здібного молодого чоловіка на тверду землю Канади. Він насамперед любить корисну, творчу працю. Але не цурається і балів, і мистецтва химерної землячки Лени, і романтичних любовних пригод, і веселих друзів і прецікавих автохтонів. Одне слово, він жива людина з усіма додатніми й від'ємними людськими рисами. Доля судила йому бути сусідом старої багатої, але дуже культурної дивачки пані Сомерсет. Цей образ англо-сакського світу автор змальовав дуже талановито. І це чи не вперше такий опуклий образ появляється в українській романістиці. Павло часто розмовляє з пані Сомерсет. Це два протилежних світи. Після однієї з чергових розмов він думає:

„Я не бажав нічого про себе сказати, бо наші історії були б для неї зовсім незрозумілі. Що я міг сказати про свого батька, якого за щось і чомусь вивезли, за матір, яка згинула з голоду. Хто в це повірить? Кому це щось скаже? Що таке революція, комунізм, фашизм, що в ім'я їх це можна нищити мільйони зовсім невинних людей".

Трагедію свого дитинства, злочини системи, що вбила його батьків і мільйони таких же невинних людей, він згадує при різних нагодах, бо це в його серці той вогонь Клааса, що постійно кличе до помсти.

А який барвистий, оригінальний і одночасно трагічний образ малярки Лени. Вона донька репресованого харківського інженера, якого засудили і знищили лише за те, що мав неросійське прізвище. Її з матір'ю викинули на вулицю й вони були приречені на смерть. Лише чудом мама з маленькою Леною добралась до Одеси, де випадково, як велике щастя, влаштувалася кондуктором трамваю. Це інтелігентна жінка з знанням кількох мов, вихованка Інституту шляхетних дівчат. Це тільки один епізод зраненої душі цієї тепер талановитої малярки-модерністки, що робить головокрутну кар'єру.

А скромна, працьовита красуня Катря, донька вчителя нашого Закарпаття, діяльного, чесного і відданого народові.

„За короткий час України він був високим урядовцем шкільництва, за мадярів його було арештовано, але швидко випущено на волю і він знову вчителював. За совєтів його ще раз арештовано і вивезено на Сибір... Звідти він не вернувся".

Її дальша історія з мамою і молодшим братом — трагічна. Вона їх загубила й залишилася сама. Пройшовши тяжкий шлях останніх років війни, вона опинилася в Канаді в ролі хатньої робітниці пані Сомерсет. Тут вона утвердившись, розквітла. Але почуття великої кривди за батька, матір, брата і багатьох їм подібних не покидає її ніколи.

До аспекту другого звучання в романі є сила прецікавих міркувань про обов'язки людини перед своїм народом, про патос будування добра, про сучасне мистецтво. Ми не маємо змоги проілюструвати це відповідними цитатами. Але нас спокушає таки одна цитата з роздумів про мистецтво. Це монолог Лени в її дискусії з Павлом.

„Мій милий! Те, що звемо „модерне мистецтво" не конче модерне в наших просторах часу, воно модерне в неоліті, палеоліті, взагалі мова інстинктів, відрухів, печерних фресок, кам'яно-вікових людей. Сьогодні ми повернулись лицем назад, любуємось минулим, кожному хочеться бути як не новогвінейським дикуном з свинячим кликом у носі, то в кожному разі сучасником пірамід, мумій. Що там Толстой, що Сартр. Це лиш натяки. Опрощення піде за всі межі можливого й одного разу, ще за нашого життя, Діор покаже моду з кам'яного віку, а на троні Франції сидітиме король без штанів з каблучкою в носі. Це протест, це контра-проґрес, це свідоме протиставлення Америці. Патлаті дівчата й бородаті школярі, це лиш ходяча символіка, це транспаранти де-революції. Чи ти не бачив людей в сандалях, що йдуть походом двісті миль і протестують проти атомової бомби. Чи їм так, думаєш, шкода „сучасної цивілізації"? Або „життя мільйонів громадян"? Їм нічого, абсолютно нічого не шкода. Коли вони протестують, то роблять це з мистецтва для мистецтва, їм приємно почувати себе в шкурі святих Антоніїв... Старий, древній, ходяча мумія філософ, під-

(Закінчення на стор. 4-ій)

З ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ Н. Й.
повідомляють, що в днях:
28 БЕРЕЗНЯ — Велика П'ятниця за новим стилем і
2 ТРАВНЯ 1975 р. — Велика П'ятниця за старим стилем —

НАШІ П'ЯТНИЦЕВІ ВЕЧОРИ —
не відбудуться.

ЗІ СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ
ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
вітаємо
всіх ВШ. Членів, Прихильників і Меценатів
Великоднім привітом
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

За Управу ЛМКлюбу:
інж. Іван Жуковський, голова — Надія Лятишенко, секретар

Українська Православна Катедра
СВ. ВОЛОДИМИРА
160 Захід 82-га вул., НЮ ЙОРК, Н. Й.
цим повідомляємо, що
в неділю, 30 березня 1975 р.
о 10-ій годині ранку
ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШИЙ
Архиєпископ Марко
ГОЛОВА КАТЕДРИ
відправить
АРХИЄРЕЙСЬКУ СЛУЖБУ БОЖУ
З УЧАСТЮ ДУХОВЕНСТВА

ПІСЛЯ СЛУЖБИ БОЖОЇ —
Парафіяльний Обід
ГОСТЯМ РАДІ!
НАСТОЯТЕЛЬ — РАДА ТРОСТІВ

ПОДЯКА

Під час моєї недуги зазнала я багато серця, співчуття і вирозуміння від Родини, Приятелів і Знайомих.

Отже дякую Вам всім, що жертвували Служби Божі за моє здоров'я, Отцям Редемптористам за духову опіку, Сестрам Василіянкам, Учителькам і шкільним дітям Української Школи св. Івана Хрестителя в Нюарку, за щирі молитви, які долетіли перед престіл Всевишнього й милосердний Господь вислухав їх, Членкам 28-го Відділу СУА та всім іншим Особам, які добрим словом, чи добрим ділом старались допомогти мені й моїй родині.

А в особливий спосіб дякую панам лікарям: моїй щирій шкільній товаришці д-р Любі Стефаніській, її мужеві д-рові Юрієві Стефаніському й визначному хірургові д-рові Любомирові Кузьмакові, за їх дбайливу лікарську опіку.

Хай Вам всім добрий Господь винагородить сторицею!

Вдячна —
МАРІЯ РОБАК
179 Hillside Ter., Irvington, N.J. 07111

ПОДВОЇЛИСЯ ЦІНИ І ПОДВОЇЛИСЯ
ВАШІ ЗАРОБІТКИ
ЧАС ВАМ ПОДВОЇТИ СВОЄ
ЖИТТЄВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
в УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ!

Пам'яті невтомного борця

Дня 4-го лютого 1975 року відійшов нагло на вічну ватру член пластового Племени Лісових Чортів, колишній старшина УВО та провідний член ОУН, інж. Євген Врецьона. Земля Вільгельма Теля, грою долі, стала йому місцем вічного спочинку. Не залунала сальва стрілів почесного вояцького відділу в його пошану, ні не заплакала гуцульська трембіта з тих полонин, які він так дуже любив. Не був Євген Врецьона з роду гуцулом, але пристрасно любив наші гори Карпати, мандруючи ними часто — у молодих літах для пластової заправи і мандрівної приємности, а у дозрілім віці — часто з обов'язку, виконуючи важливі організаційні доручення.

Уродився Євген Врецьона 1905-го року у Винниках коло Львова у патріотичній родині Врецьонів. Став у гімназії членом 1-го пластового полку (пізніше Куреня) імени гетьмана Петра Конашевича Сагайдачного і відтоді лишився пластуном аж до своєї несподіваної смерти.

В 1925 р. провадив одномісячну прогульку з'єднаних гуртків 1-го і 7-го пластових юнацьких куренів (головна гімназія і філія) через Чорногору, Горгани і Високий Бескид аж до Бубнища, де відбувалась зустріч всіх пластунів Західніх Земель України. Прогулька була проведена взірцево і була значним причинком до пластового вишколу тих обох куренів.

Євген, разом зі своїм братом, пізніше лікарем, Володимиром, колишнім кошовим львівського пластового Коша, найбільшого пластового Коша на Західніх Землях, був завжди активним і взірцевим пластуном. Він все проявляв ініціятиву і організував нові форми пластової діяльности, як, наприклад, пластову Кооперативу у Винниках, яка продукувала навіть дошки на зимові лещата. Сл. п. Євген був дрібної будови, недаром його пластове порекло було „Гаяді" і згідно з тим порекло був дуже витривалий на фізичні труди і завзятий у змагу.

Інж. Євген Врецьона був членом тієї генерації 1920-их, 30-их і 40-их років нашого століття, яка не погодилася на окупацію українських земель чужинцями і виповіла їм безперервну і невтомну війну за визволення української нації для сформування своєї власної держави. Належав до генерації, яку ось як описав поетичною мовою Богдан Кравців:

„Суворі речі в нас і думка одна все в мізку наче цвях, і хвилі смутку, туги й болю ховаєм глибоко в серцях".

А ніс Євген ту зброю визволення чи то на вулицях Львова, коли приготовляв бомбовий атентат на совєтський консулят у Львові, як протест проти організованого голоду на Україні, чи при небезпечнім переході кордону на Закарпаття в 1938 р., щоб йти на допомогу нашій Срібній Землі.

Перша справа не удалась, бо арештовано його передчасно у Львові. Вяли його поліційні агенти по пятах аж до зомління. Під час його слідчого арешту, що тривав майже два роки, спіткала його тяжка особиста трагедія. Його улюблена мати померла нагло на мізковий удар, а Євгенові влада дозволила побачити померлу матір на катафальку на протязі лише 10-ти хвилин у присутності поліційних агентів. Глибокий біль по утраті матері й ненависть до ворогів зоріла з його очей під час тих трагічних 10-ти хвилин.

Судді присяжні звільнили його з браку доказів, і тоді він виїхав для досягнення диплому інженера хемії закордон. По повороті до краю організував знову ремісництво для визвольної боротьби, а по переході на Закарпаття був одним з головних діячів Карпатської Січі.

Часто люди, неприхильні ідеї визвольної боротьби з окупантами, називали і ще називають цю важку боротьбу „з мотикою на сонце". Вони забували і забувають, що уярмлена нація без ідеї визволення може з часом зникнути як нація. Лише ідея боротьби за визволення може утримати націю невмирущою аж до моменту створення самостійної держави і лише ідея може створити таких українських Де Валерів, як є ним тепер Валентин Мороз.

Ідейний рух визволення, активним членом якого був сл. п. Євген Врецьона, подав свою традицію визволення теперішньому рухові опору в Україні.

По Другій світовій війні Євген Врецьона працював тісно аж до своєї смерти для справи Української Головної Визвольної Ради. Був і далі активним пластуном аж до своєї смерти. Євген Врецьона був одним з членів основників IV Куреня старших пластунів ім. битви під Крутами в роках 1926-28. Від 1928 року аж до своєї смерти був членом пластового Куреня Лісових Чортів — спершу старшопластунського, а потім сеніорського. Сл. п. Євген був завжди добрим другом і приятелем людей, з якими співпрацював.

Лишив по собі згадку завзятого, невтомного діяча за святе право нації і образ доброго пластуна, юнака, старшого пластуна і сеніора. Вічна Йому Пам'ять, а від друзів молитви за спокій Його душі.

Ярослав Макарушка, Л. Ч.

Алі переміг Вепнера в 15-ій рунді

Клівленд, Огайо. — У понеділок, 24 березня, тут в новозбудованій „Клівленд Арена" боксерські змагання за чемпіонат світу в тяжкій вазі виграв дотеперішній чемпіон Мохаммед Алі, перемагаючи Чарлса („Чака") Вепнера у 15-ій рунді. Як відомо, мати Вепнера є українкою. У 8-ій рунді шкіра над лівим оком Вепнера була протята і не можна було стримати кровотечі аж до кінця змагань. Майже при кінці 15 рунди Вепнер був знокавтований Мохаммедом Алі, коли суддя Тоні Перез припинив змагання. Після змагань Алі заявив, що Вепнер є дуже добрим боксером і додав, що „жадне із моїх змагань не було важче від цього".

З болючим жалем повідомляємо,
що в п'ятницю, 21-го березня 1975 року
відійшов від нас на Вічний Спочинок,
на 62-му році життя
наш Дорогий
БРАТ, СТРИЙКО і КУЗЕН

св. п. д-р мед.
ВАСИЛЬ ЖОВНІРОВИЧ

уроджений у с. Копанках, Калуського повіту, Зах. Україна.

ПОХОРОН відбувся у Рочестері, Н. Й., дня 25-го березня 1975 року.

Горем прибиті:
брат — д-р ІВАН ЖОВНІРОВИЧ з дружиною МАРІЄЮ
братаниця — ЛІЛЯ з мужем д-ром ІЛЯРІОНОМ ЧОЛГАНОМ і дітьми
кузен — інж. ВАСИЛЬ ШЕРЕМЕТА з дружиною СТЕФОЮ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ І БОЛЮЧОЇ ВТРАТИ
нашого МУЖА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п.
ІВАНА МИКИТИНА

будуть відправлені
9-го КВІТНЯ 1975 РОКУ
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ З ПАНАХИДАМИ
в год. 9-ій ранку, в церкві СВ. ЙОСАФАТА в ТРЕНТОНІ, Н. Дж., та
в 7-ій год. вечора, в церкві СВ. МАРІЇ в ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліф.

В НЕДІЛЮ, 13-го КВІТНЯ 1975 РОКУ
після 2-ої Служби Божої (приблизно 12:30 по пол.)
відбудеться
ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА
НА МОГИЛІ СВ. П. ПОКІЙНОГО
на ЦВИНТАРІ СВ. МАРІЇ в ТРЕНТОНІ, Н. Дж.
Родина Покійного просить ласкаво взяти участь в молитвах за спокій душі Покійного.

РОДИНА

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мойого Найдорожчого і Незабутнього БРАТА

бл. п.
д-ра Богдана Олесницького

Вже рік минув, як Ти нас передчасно опустив, всіх нас лічив, а сам піддавсь недузі. Затих той мотор, яким Ти був для нашої родини, нераз бракує нам Твої мудрої поради.

Життя без Тебе, Даню, вже не те саме. Хоч Ти помер, то знай, що Ти все дальше поміж нами, в нашій пам'яті та в наших серцях.

Для відзначення цієї дуже сумної річниці зложили ми 50.00 доларів на Фонд Катедри Українознавства в Гарварді.

ЮРІЙ ОЛЕСНИЦЬКИЙ з РОДИНОЮ

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого Найдорожчого і Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА і ДІДУНЯ

бл. п. д-ра мед. вет.
ВОЛОДИМИРА ПОМІРКА

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ
в Церкві СВВ. ВОЛОДИМИРА й ОЛЬГИ в ЧИКАГО, Ілл.
в суботу, 5-го квітня 1975 р.
о год. 7:45 ранку.
Про молитви за упокій душі Покійного просять Приятелів і Знайомих —

ВДОВА, ДІТИ і ВНУКИ

В ЧЕТВЕРТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого СИНА, МУЖА, БАТЬКА

сл. п. інж.
Володимира Стрілецького

замість вінка живих квітів,
50.00 (п'ятдесят) долярів
на Український Інститут в Гарварді
жертвує —

РОДИНА

Заупокійна Служба Божа була відправлена в церкві в Акроні.

З великим смутком повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих,
що в дні 28-го лютого 1975 р. в с. Зарваниця, Теребовельського району, Тернопільської обл. в Україні,
по короткій недузі, відійшов у Вічність
наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДУСЬ і ПРАДІДУСЬ,
на 101-му році побожного життя

бл. п.
МИКОЛА ВОЙТОВИЧ

довголітній дяк сіл Вишнівчика і Гайворонки.
ПОХОРОН відбувся 2-го березня 1975 року.

Горем прибиті:
ПЕТРО — син з дружиною ВОЛОДИМИРОЮ
внуки:
ЯРОСЛАВА БЕНДЮК,
МАРИНКА ІВАСЬКІВ з мужем ЛЮБОМИРОМ
ОЛЕГ БЕНДЮК з дружиною НІНОЮ
НАДЯ БЕНДЮК
правнуки:
НАТАЛОЧКА і ЛЯРИСОЧКА БЕНДЮК
Ближча і дальша Родина

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями,
що 18-го березня 1975 року з Волі Всевишнього
відійшла у Вічність на 101 році свого трудолюбивого життя, на Україні,
наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.
НАТАЛІЯ СТЕТКЕВИЧ (АНТОШ) з дому ОСАДЦА

народжена в Селі Божиківськім, проживала у Божикові, (Привітне), Підгайці на Україні.

ПОХОРОН відбувся в четвер, 20-го березня 1975 р. в рідному селі на Україні. ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ відбулася в четвер, 20-го березня 1975 р. о год. 8-ій рано в церкві св. Володимира і Ольги у Віндзорі, Канада.

Горем прибиті:
син НИКОЛА з дружиною ПАРАНЕЮ в Канаді
дочка АННА з мужем ПЕТРОМ на Україні
внуки: НАТАЛЯ з мужем ВАСИЛЕМ на Україні
ОЛЯ з мужем СТАХОМ на Україні
МАРІЯ з мужем ІВАНОМ на Україні
ЕВГЕНІЯ, вдова з дітьми на Україні
СЛАВКО з дружиною ЛЮБОЮ на Україні
МИХАЙЛО з дружиною ГЕНЕЮ в Англії
та дальша Родина на Україні, в Канаді і Америці

Дня 19-го березня 1975 р. на 76-му році життя, відійшов у Вічність Учасник Визвольних Змагань, довголітній член Управи Товариства

СОТНИК АРМІЇ УНР
ГАВРИЛО СЕМЕНОВИЧ ПАРНЮК

Нехай гостинна Американська Земля буде Йому легкою!

Родині Покійного висловлюємо щире співчуття.
ТОВАРИСТВО ПРИХИЛЬНИКІВ УНР в БОФФАЛО, Н. Й.

УВАГА! УВАГА!

ВСЕКАНАДСЬКИЙ КОНКУРС УКРАЇНСЬКОЇ ПИСАНКИ

- Організує Ліга Українських Католицьких Жінок в Оттаві.
- Конкурс частинно є спонзорований Державним Секретаріятом Канади під програмою багатокультурності.
- Участь можуть брати жінки й діти (до 16-го віку).
- Судді будуть брати під увагу тільки традиційний орнамент і кольори.
- Нагороди:

ДЛЯ ЖІНОК		ДЛЯ ДІТЕЙ	
1-ша	$250.00	1-ша	$50.00
2-га	$200.00	2-га	$40.00
3-тя	$150.00	3-тя	$30.00
4-та	$100.00	4-та	$20.00
5, 6, 7	$50.00 кожному	5, 6, 7	$10.00 кожному

- Усі надіслані писанки стануть власністю Національного Музею Канади.
- Писанки і зголошення до участи в Конкурсі прошу надсилати до 23-го КВІТНЯ ц. р. зі слідуючими інформаціями:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

Вік ....

- На адресу: UKRAINIAN EASTER EGG CONTEST
National Museum of Man,
Ottawa, Canada, K1A 0M8

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої нам
сл. п. Олени Саноцької
складають на цілі НТШ в ЗСА
суму 10.00 долярів
Рочестер, Н.Й. — Марія і Омелян ОМЕЦІНСЬКІ

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в п'ятницю, 21-го березня 1975 року,
упокоївся в Бозі, в Рочестері, Н. Й.
по важкій і довгій недузі, проживши 62 роки
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО і ДІДО

бл. п.
ВАСИЛЬ ЖОВНІРОВИЧ

доктор медицини, лікар в Україні, на еміграції і ЗСА.

ПОХОРОН з церкви св. Йосафата у Рочестері, Н. Й. відбувся 25-го березня 1975 року.

У глибокому смутку:
дружина — ОЛЬГА
дочка — ХРИСТИНА з мужем СЛАВКОМ і внучкою ПАВЛІННОЮ
син — РОМАН
і дальша Родина

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ в ЗСА і КАНАДІ
ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ
СЛ. П. Д-РА ДМИТРА ДОНЦОВА
відбудеться в неділю, 13-го квітня 1975 р.
НА УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ ЦВИНТАРІ
св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Програма посвячення

Год. 10-та рано — Архиєрейська Служба Божа, яку відправлятиме в сослуженні численного Духовенства Преосв. Архиєпископ Української Православної Церкви в ЗСА Владика МАРКО; год. 12-та — Похід на могилу, Панахида і посвячення пам'ятника (Службу Божу і Панахиду співатиме хор церкви св. Андрея в Бавнд Бруку); промови: Голови Проводу ОУН ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА і Голови Президії Світового Українського Визвольного Фронту д-ра РОМАНА МАЛАЩУКА; виступ хору бандуристів при Станиці I УД УПА в Нюарку під мистецьким керівництвом О. ГОЛОВАЦЬКОГО і В. ЮРКЕВИЧА.

Після посвячення в РЕСТОРАНІ ГОЛДЕН ІНН п. ВОЙЧУКА
"HOLIDAY INN" of SOMERVILLE — US Route 22 (East Bound)
відбудеться

ТРИЗНА

на якій виступлять представники інших організацій.
До участи в посвяченні запрошуємо усі українські політичні, суспільно-громадські, жіночі, комбатантські і молодечі організації та всю українську спільноту.

КОМІТЕТ

Ближчі інформації можна одержати в ГОЛОВНІЙ УПРАВІ ООЧСУ — 315 Схід 10-та вулиця в Ню Йорку, тел. (212) 982-1190.

СОВЄТСЬКА РЕПАТРІЯЦІЯ ПІД БРИТІЙСЬКИМИ БАГНЕТАМИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Беттелл історію репатріяції козацьких військових з'єднань, що воювали на протибольшевицькому фронті. Він подає коротко історію цих козаків - емігрантів, які після перемоги большевизму в 1918-1920 рр. вийшли на еміграцію і тут жили в різних країнах.

З початком німецько - совєтської війни ці козаки-емігранти створили військові з'єднання і за згодою німецької влади включилися в боротьбу проти наступаючих большевицьких армій. В травні 1945 року козацькі з'єднання в силі 50 тисяч людей під командою генерала Науменка опинилися в Австрії і підійшли під фронт наступаючої англійської армії, щоб їй піддатися.

Ці козаки ніколи не воювали проти альянтів, щобільше — вони заявляли, що ніколи не воювали для збереження Німеччини, вони воювали проти большевиків, що знищили їхню країну і їхні родини. Багато з них, як давні емігранти, мали так звані „нансенівські паспорти".

І тут стався найбільший обман, що його в теперішній час годі й уявити. Англійське командування, яке точно придержувалось політичної лінії свого уряду, спершу відобрало козакам зброю, з наміром замінити її іншою, новою, потім підступом виелемінувало командування козацьких з'єднань для вигаданих переговорів з англійським командуванням, і під скорострілами перевезло їх в Юденбургу в Австрії через ріку в руки большевиків.

Вся верхівка козацького корпусу була розстріляна, між ними генерали Шкуро, Краснов, Клич - Ґерей і Паннвітц. Найбільший курйоз в тому, що, навіть згідно з договором у Ялті, вони не підлягали репатріяції, бо ніколи не були совєтськими громадянами, а Паннвітц — з роду німець.

Та англійське командування перестаралось, не захотіло переводити перевірок - скрінінгів і просто завдяки віроломству (бо козаки ставились із довір'ям до англійського командування, завірені, що альянти почнуть скоро війну проти Совєтського Союзу і використають їхню силу для цієї нової війни) видало козаків на невідкличну смерть. Позбавивши козацькі з'єднання їхнього командування, англійські вояки просто силою, під багнетами, вживаючи побоїв і терору, перевезли до большевиків всю 50-тисячну громаду, з жінками і дітьми.

У книжці жалюгідні описи побоїв англійськими вояками жінок і дітей. Є сцена, як одна мати кидає у ріку четверо своїх дітей і сама топиться за ними. Чоловіки підрізували собі горла. Автор подає, що в час загальної амнестії, після смерти Сталіна, з цієї групи лишилось кількадесят офіцерів: всі інші були повішені розстріляні, чи просто загинули в тоборах.

Беттелл описує також історію насильного перезення полонених вже з Америки, з табору Форт Дікс у Ню Джерзі, як і насильну передачу совєтських громадян вже при допомозі американських вояків в Німеччині, головно в Дахав, недалеко Мюнхену.

В Дахав ужили газів, щоб викурити призначених на поворот втікачів з їхніх таборів; у таборі біля Мюнхену таборяни замкнулись у церкві і там молились і співали побожних пісень, коли американська мілітарна поліція вдерлась у церкву і просто за ноги, за руки і за волосся виволікала кожного до транспорту „на родіну".

Вся ця акція була загально відома. Перша нотатка протесту появилась у ліберальній англійській газеті „Менчестер Гардіян" у серпні 1945 року. Газета вимагала, щоб усіх втікачів - полонених - таборян вважати нарівні з переселеними особами, хібащо були докази, що хтось з них поповнив якісь воєнні злочини, що вимагають покарання.

Запротестував також проти насильної репатріяції Папа.

Щойно тоді і в урядах постало замішання: американський міністер закордонних справ Бирнес мусів відповідати на інтерпеляції, як і британський міністер Бевін, який до кінця підтримував насильну репатріяцію, тримаючись точно Ялтанського договору.

Та були люди, що в цій акції британської й американської армії для виконання Ялтанського договору, бачили нелюдяність, ба навіть безправство. Виросли у демократичних переконаннях, вони вірили, що карати можна тільки злочинців; звичайних громадян не можна примушувати повертатися до країни, яку вони покинули і до якої не бажають повернутись, бо там їм загрожує смерть.

У книжці описаний офіцер Дейвіс, який бажав допомогти цим приреченим на смерть, але не міг, бо мусів повинуватися наказам військової команди. Проти насильної репатріяції був маршал Гаролд Александер. Тепер це виглядає дивним, після процесу в Нюрнберзі і після справи у МіЛяй, але в той час військова дисципліна перемогла. Щойно під кінець 1945, після різних протестів, після широкої акції громадян і преси, акція насильної репатріяції втихла. Але це вже було пізно. Більше двох мільйонів людей були вже в руках большевицьких опричників.

Читаючи цю книжку, ми ще раз пригадуємо наш Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, який вчасно поробив заходи в Европі проти насильної репатріяції українців, і персонально президента цієї української допомогової установи д-ра Володимира Галана, якому особисто завдячує своє вільне існування майже десятитисячна група полонених - дивізійників, що були замкнені в таборі в Ріміні. При інших обставинах їхня доля могла б бути такою, як доля козацького корпусу, в якому майже не було совєтських громадян, а всі вони — це учасники Першої світової війни, чи їхні нащадки.

Книжка Беттелла документальна, написана живо і драматично, але без суб'єктивних засудів. Автор бачить велику трагедію, що була вислідом війни. А війна позбавляє людину і її людяних прикмет. Здається, що після цього досвіду, що тепер став відомий завдяки публікації документів, така історія насильства вже не могла б повторитись.

Академія в честь Шевченка в Міннеаполіс

В дні 16 березня 1975 р. в Міннеаполісі, в українсько-американському домі відбулася урочиста Академія присвячена пам'яті Тараса Шевченка. Програма академії була обширна, цікава і добре опрацьована. Програмки по мистецькому оформив О. Канюка.

Академія розпочалася, при заповненій залі, американським гимном, що його на фортепіяні відограла Аня Правдюк. Змістовне слово відкриття відчитав Василь Станиславів, , культурно -освітній референт місцевого Відділу УККА на Міннесоту. Академія відбулася заходом Відділу УККА, яку очолює п-і Люба Менжега. Святочну доповідь виголосив інж. Леонід Філь, гість з Торонта. В обширній доповіді він змалював ролю Шевченка, значення Кобзаря та непроминаючу вагу ідеї, посвяти і боротьби за волю України. Промовця нагороджено грімкими оплесками признання. Дуже подобалася усім інсценізація „Лебедин" в обробці Павла Вітрика. Ролю черниці виконала Оля Хоролець, а Оксани — Оксана Колісниченко. Інсценізація була добре вирежисерована і старанно виконана при добрій декорації сцени.

З трьома настроєвими піснями: „Тополя" К. Стеценка, „Вітер з гаєм розмовляє" муз. Я. Степового, „Нащо мені чорні брови", муз. М. Гайворонського, — виступив Дівочий хор Української Студентської Громади при університеті Міннесоти. Акомпаньювала Кіра Цереградська. „Розрита могила" — інсценізація членів місцевого СУМА, зробила сильне враження. Виконання поодиноких роль, як Матері - України (Ірина Кушнір) та козака (М. Муха) заслуговують на відмічення.

У декламації „Гамалія" Євген Писарський показав, як треба попрацювати над добрим виконання поезії.

Інсценізація фрагментів з життя Шевченка, поперед - жена поясненнями д-ра А. Лисого, у виконанні молоді ОДУМ-у, була незвичайно цікавим вкладом у програму академії. Рівночасно висвітлено кілька образів на екрані в супроводі відповідних текстів з Шевченкових поезій. Це збудило зацікавлення та значно оживило саму програму. Ця інсценізація виконана численним гуртом молоді, дуже сподобалась присутнім. Вміле скомпонування цілости виконала Таня Вовк; гри на бандурі виконано під проводом Галі Гаєвої; танки приготовили Єля Вовк та Оленка Амброзяк. В технічнім оформленні допомогли Віктор Вовк та Олексій Павлов.

Програму закінчив своїм виступом хор „Дніпро", під проводом о. прот. Миколи Бриня. Відспівано 3 пісні: „Гей злітали орли", муз. Стеценка, „Доле моя доле", муз. Кос Анатольського і „Встає хмара зза лиману", муз. Гр. Китастого.

На закінчення Академії відспівано „Заповіт". Варто, згадати і про виставку світлин нескорених та їхніх творів.

Василь Пакуляк

„ВРЕМЕНІ ЛЮТОГО" ОБРАЗОТВОРЕЦЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

даний екс-британської імперії вікторіянської епохи, лорд Бертранд Артур Вільям Рассел велично і маєстатично очолює цей процесійний сандально-босий похід винахідників древности".

Цитата довга, може аж занадто. Але як же яскраво розкриває вона гостроту, актуальність і вникливість думання героїв роману „На твердій землі" і як багато дає вона до думання для читача і соціолога.

Третій аспект роману — це ворожі просмики серед українсько-канадської спільноти, спроба нав'язати агентурну сітку серед неї. Але ця сюжетна лінія вирішальної ролі не грає. Вона лиш є збудником пильности й обережности для інших героїв роману та його читачів, гострою пригадкою для них про пережите й вистраждане.

Вказавши на ці три ідейно-мистецькі аспекти роману, не можна не висловити здивування, що деякі критики в минулому навіть не звернули на них уваги. Вони в романі чомусь вичитали були лише дрібноміщанські витівки, гедонізм (особисту насолоду), „кохання в ліжку", всесильний доляр доробкевичів і більше нічого. А роман „На твердій землі", крім вказаних нами виразних суспільних мотивів, має низку прегарних пейзажів, добру діялогічну форму, тонку психологічну мотивацію інтимних стосунків героїв, хвилюючі романтичні пригоди людей та нову рису живої авторової розповіді, пройнятої наскрізь лірично-сатиричним забарвленням.

Широкий читач знає Уласа Самчука не тільки як романіста. Він знає його, як блискучого журналіста, автора літературних есеїв і нарисів на суспільні, культурні та мистецькі теми нашого сьогодення. Особливої уваги заслуговують книги його спогадів: „П'ять по дванадцятій", „На білому коні" та „На коні вороному" (друкується). Статті та нариси Уласа Самчука давно вже заслуговують на те, щоб їх зібрати і видати окремою книгою. Варто вказати, що, крім згаданих і не згаданих тут творів Уласа Самчука, в його письменницькій течці написані і чекають на видання ще такі твори: „Диво над Гудзоном" — книга про життя та діяльність українців у ЗСА; „Живі струни" — книга про історію й мистецьку діяльність капелі бандуристів ім. Т. Шевченка; „Шумлять жорна" — драма з доби Карпатської України і трітій том з трилогії „ОСТ", що перебуває в остаточному опрацюванні.

**

Таким видається нам Улас Самчук у 70-річчя свого життя й 50-річчя літературної діяльности. Ми свідомі того, що наш огляд далеко неповний. Докладно переглянути все, що дав нам автор „Волині", а навіть в довшій газетній статті, трудно. Але ми сподіваємося, що й те, що нам вдалося схопити в цих нотатках, стане в пригоді читачам Самчукових романів.

Улас Самчук жив і живе, творив і творить у великі героїчні й, одночасно, в люті і трагічні часи нашої історії. Він жив і живе в рішальну добу нового виходу на кін історії нашої нації й нашої державности. Він був і є не тільки свідком, але й активним співучасником цього великого й болючого українського національно-визвольного процесу.

Сам письменник якось ствердив, що йому доля судила „бачити, чути і переживати більше, ніж можна було сподіватися протягом життя одної людини". Це велике щастя не тільки його, але й усієї нашої літератури. Бо все те бурхливе, героїчне і трагічне, з перемогами і поразками життя народу нашого за останнє п'ятдесятиріччя знайшло своє талановите зображення в багатьох його творах. І найбільша мистецька і суспільна вага цих творів Уласа Самчука в тому, що їх ідеї органічно виростали з найактуальніших і найболючіших проблем нашої доби, що їх проймають наскрізь щира авторова любов і почуття обов'язку перед своїм народом і своєю батьківщиною та нарешті, що написано їх, висловлюючись метафорично, кров'ю серця письменникового. У цьому сила і непроминальність творчого набутку Уласа Олексійовича Самчука.

(Кінець)

Микола Кавка переобраний на голову 10-го Відділу ООЧСУ в Детройті

В неділю, дня 2 березня 1975 року, в приміщенні УНК „Орлик", відбулись Звичайні Річні Загальні Збори 10-го Відділу ООЧСУ в Детройті, чолової організації Українського Визвольного Фронту.

Зборами проводила президія, в особах: д-р Антін Шутка — голова, Маріян Заблоцький — заст. голови, Пилип Сотник — секретар.

Звіт з діяльности Відділу за Діловий 1974 Рік склали: Маріян Заблоцький, секретар, Микола Ільницький, фін. секретар та Микола Кавка, голова. За Контрольну комісію звітував Антін Кобилянський, а Товариський Суд Евген Крижанівський.

В звітовому році Управа Відділу старалась переводити в життя всі постанови централі та ініціювати, чи включатись у всі ті акції, які переводились в терені діяльности Відділу. Управа весь час була в тісному контакті з Екзекутивою Відділу УККА Південно-Східнього Мічиґену та разом з ним перевела багато корисних політичних акцій. Членство ООЧСУ широко включилось в акцію оборони нескорених в Україні, яку, на терені Детройту, переведено з рамени УККА. Разом з іншими організаціями Визвольного Фронту, ООЧСУ брала участь в демонстраціях та пікетуваннях виступів висланників Москви, які хотіли відвернути увагу вільного світу від жорстокої дійсности в Україні насильної русифікації. З приємністю треба ствердити, що в цьому випадку українська громада повністю солідаризувалася з акціями Українського Визвольного Фронту, хоч тут і там трапляліся випадки виламів.

Відділ ООЧСУ вдержував живий зв'язок з Комітетом Поневолених Народів та брав активну участь в відзначенні Тижня Поневолених Націй. Заходами Відділу відсвятковано роковини смерти Провідника ОУН, сл. п. Степана Бандери та відзначено річницю постання УПА.

До найбільш успішних імпрез Відділу належить зачислити громадську нараду з участю д-ра Анатолія Бедрія і Анатолія Радигіна, на якій започатковано збірку на „Фундацію Волі".

В своїй праці члени Відділу не занедбували й культурно-освітньої ділянки. Зі сторони Відділу доложено максимум зусиль, щоб більші імпрези, які в діловому році відбувались в Детройті, увінчались якнайбільшим успіхом. Це були виступи мистецьких ансамблів СУБ з Англії, концерт солістки Київської Опери, Ганни Колесник, виступ бандуриста-віртуоза, Володимира Луціва, гостинний виступ театру „Заграва" з Торонта та ансамблю „Верховина".

Діловий рік належав до успішних також і під фінансовим оглядом. Заходами членів Відділу, разом з Управою ОЖОЧСУ, переведено два фестивалі та два розривкові фестини, які поважно скріпили фінансову базу Відділу. Завдяки цьому, Відділ міг вирівняти всі свої зобов'язання супроти Головної Управи та скласти певні пожертви на різні акції. З більших пожертв треба згадати такі дотації: 500.00 дол. на Фундацію Волі, 500.00 дол. на працю Українського Визвольного Фронту, 200,00 дол. на пам'ятник Дмитра Донцова. В Конвенції ГУ ООЧСУ взяло участь чотири делегати Відділу.

Члени ООЧСУ включились також активно в акцію Коляди на Визвольний Фонд, обслуговуючи не лише Детройт, але й дальші околиці стейти Мічиґен.

Після вичерпних звітів багато присутніх брало участь в дискусії, з яких переважаюча більшість заявлялась за тим, щоб Відділ ООЧСУ й дальше діяв в системі УККА, а всі свої акції переводив скоординовано, разом з іншими організаціями Українського Визвольного Фронту.

По закінченні дискусії, на пропозицію Контрольної комісії, Загальні Збори уділили абсолюторію уступаючій Управі, яка упродовж ділового року доложила багато зусиль, щоб Відділ вдержати на належному рівні.

Від імені Номінаційної комісії ред. Петро Рогатинський запропонував листу нової Управи на діловий 1975 рік. Листу прийнято без змін До нової Управи увійшли: Микола Кавка — голова; Богдан Федорак, Мартин Новаківський — заступники голови; Пилип Сотник — секретар; Микола Ільницький — фінансовий реф.; Володимир Тустанівський — пресовий реф.; Петро Рогатинський — культурно-освітній реф.; Евгей Лобас, Теодор Тимочко — імпрезові реф.; Члени Управи: Роман Качмар, Евген Крижанівський, Антін Кобилянський, Володимир Кушнір, Ярослав Тарнавський, Степан Юрків, Маріян Заблоцький, Теодор Токарчук; Контрольна комісія — Антін Шутка, Микола Климишин, Василь Бабій; Товариський суд — Василь Щербій, Дмитро Сулима, Петро Собків, Микола Воскрес.

В. Тустанівський

В ЧЕРВНІ ВІДБУДУТЬСЯ ВИБОРИ ДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УССР

Київ. — Тут опубліковано повідомлення президії Верховної ради УкраїнськоїССР „про переведення виборів до Верховної ради Української РСР і до обласних, районних, міських, сільських і селищних рад депутатів трудящих Української РСР". Вибори відбудуться 15 червня 1975 року.

10-ий Відділ ОДВУ в Ню Йорку відбув загальні збори

В неділю, 16-го березня 1975 р. відбулися загальні збори 10-го Відділу Організації Державного Відродження України (ОДВУ) в Ню Йорку. Зборами проводила президія в складі: суддя Лев Вербенець — голова, проф. Степан Стецик — секретар, Микола Андрейко — заст. голови. Предсідник заподав порядок нарад, який на пропозицію Івана Яремчука прийнято без змін. Проф. Степан Стецик відчитав протокол з попередніх загальних зборів, котрий прийнято без поправок. Вичерпний звіт з діяльности 10-го Відділу здав голова Роман Крупка; про фінансову господарку звітував Петро Кіра; організаційні справи Степан Селешко, про шкільництво проф. Степан Стецик.

В дискусії над звітами управи, та справами Оселі ОДВУ ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, займали слово: д-р Роман Клюфас, Степан Селешко, Іван Паньків, Іван Яремчук, суддя Лев Вербенець та Григорій Яремчук.

Вичерпну відповідь до порушених справ в дискусії дали: Р. Крупка, М. Андрейко, проф. С. Стецик та П. Кіра. За Контрольну комісію звітував голова проф. С. Стецик, та поставив внесок на уділення абсолюторії уступаючій управі, С. Селешко зложив подяку від 10-го Відділу П. Кірі за довголітню працю на пості фінансового референта.

До нової управи увійшли: Р. Крупка — голова, о. Е. Новицький — заступник голови, проф. С. Стецик — заступник голови, М. Андрейко — секретар, Григорій Яремчук — фінансовий референт, І. Яцишин, П. Кіра — члени. Контрольна Комісія: д-р Р. Клюфас — голова, суддя Л. Вербенець, С. Селешко — члени.

Р. К.

ТАРЗАН, Ч. 7275. Кала рятує Тарзана

Плем'я почуло бойовий крик горилі Болґані... Коли Кала завважила, що мене нема, то негайно почала шукати за мною!..

„Я залишився при життї тільки завдяки її відданості!"

„Вона опікувалася мною протягом цілої ночі й цілого дня — Хоча я відчував страшний біль, то терпеливість Кали і її самопосвята надали мені охоти до життя!